

Norra Sandsjö Sn, Sm

BESLUT

DATUM
2002 06 07

BETECKNING
01781-2002

ERT DATUM

ER BETECKNING

2005-02-02 beslut

KLK

dec

dec

Kyrkorådet i Norra Sandsjö församling
Norra Sandsjö prästgård
571 63 Bodafors

Skydd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. för Bodafors kyrka, Norra Sandsjö församling, Växjö stift, Nässjö kommun, Småland, Jönköpings län.

Beslut

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) beslutar med stöd av 4 kap. 4 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprövning skall tillämpas på Bodafors kyrka med därtill hörande kyrkotomt. Bestämmelserna i 4 kap. 3 § skall dock inte tillämpas på interiöra ändringar i församlingslokalerna.

Bakgrund

Alla Svenska kyrkans kyrkobyggnader uppförda t.o.m. 1939 är skyddade enligt 4 kap. KML. Enligt 4 och 14 §§ i detta kapitel kan RAÄ besluta att även kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna 1940 och senare, som är märkliga på grund av sitt kulturhistoriska värde skall skyddas. Av förarbetena till lagen framgår att begreppet *kulturhistoriskt värde* också innefattar *konstnärligt värde* och att även kyrkor som är yngre än ca 20 år kan skyddas.

År 1990 fattade RAÄ beslut om skydd för ett urval kyrkor byggda 1940 och senare, sammanlagt 83 kyrkor. 1996 beslutades om skydd för ett urval av begravningsplatser med kapellkrematorier eller begravningskapell, sammanlagt 22 anläggningar.

Urvalet behöver ses över med jämna mellanrum och RAÄ har nu beslutat att göra en utökning av urvalet av skyddsvärda kyrkor byggda 1940 och senare. Orsaken är dels att inventeringsunderlaget när det gäller de nya

kyrkorna har förbättrats sedan det förra urvalstillfället och dels att ett flertal nya kyrkor har byggts.

Två kyrkor och två begravningsplatser med kapell byggda 1940 eller senare i Växjö stift har enligt beslut 1990 och 1996 skydd enligt KML och i det nu aktuella urvalet har RAÄ beslutat att ytterligare tre kyrkor i stiftet skall skyddas.

Redogörelse för ärendets handläggning

Urvalet av skyddsvärda kyrkor som omfattar kyrkor byggda 1940 eller senare har skett i samråd med länsstyrelser, läns museer och Arkitekturmuseet. Vid urvalet har följande kriterier beaktats:

- Hög arkitektonisk och konstnärlig kvalitet
- Tidstypisk utformning
- Återspeglning av internationella arkitekturtrender
- Kyrkan som del i en miljö, t.ex. ett medvetet gestaltat förortscentrum
- Exempel på teologiskt och liturgiskt betingad gestaltning
- Verk av framstående arkitekter, även lokalt
- Konstnärligt betydande fast utsmyckning
- Intressanta och nydanande tekniska lösningar

Förslag till utökat urval av skyddsvärda kyrkor har remitterats till stiftsstyrelser och till berörda församlingar.

Växjö stift har den 27 januari år 2000 tillstyrkt att Bodafors kyrka ska omfattas av skydd enligt KML.

Norra Sandsjö och Bringetofta församlingars pastorat har den 14 februari år 2000 tillstyrkt förslaget.

Beskrivning av kyrkan

Bodafors kyrka byggdes 1940 efter ritningar av arkitekterna E & T Kjellberg och J Windell. Om- och tillbyggd ~~1969~~¹⁹⁷² efter ritningar av Ralph Erskine.

Bodafors kyrka byggdes i Bodafors samhälle av en kapellstiftelse och överlämnades 1940 till Norra Sandsjö församling. Kyrkan var ursprungligen en traditionellt utformad och funktionalistiskt influerad reveterad och vitputsad träkyrka med torn. Kyrkan om- och tillbyggdes ~~1969~~¹⁹⁷² med församlingslokaler på bägge sidor om kyrkans långhus och en

kringbyggd gård efter Ralph Erskines ritningar. Exteriören omgestaltades genomgripande och försågs med panel i obehandlat trä, även tornkrönet omformades. Kyrkorummet har bibehållit sin 1940-talsprägel med inredning i trä. Dekor i intarsia och ädelträfanér på väggar, altarring, predikstol och bänkar ritades av arkitekt Bertil Fridhagen vid Svenska Möbelfabriken i Bodafors och utfördes på fabriken. Altarväggens stora målning, skapad av Olle Hjortzberg, invigdes 1944.

Motiv för beslutet

Exteriören är utformad av en av Sveriges främsta 1900-talsarkitekter och präglas av modernistiskt förenklat formspråk och stark materialverkan. Kyrkointeriören är en av få bevarade med genuin 1940-talsprägel och har hög konstnärlig kvalitet.

RAÄ anser därför att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprovning bör tillämpas på Bodafors kyrka och kyrkotomt. Detta innebär bl.a. att inga väsentliga ändringar får genomföras utan tillstånd av länsstyrelsen. Interiöra ändringar i församlingslokalerna bör dock kunna ske utan tillståndsprovning. Innan sådana ändringar genomförs bör dock samråd ske med länsstyrelsen

Beslut i detta ärende har fattats av riksantikvarien Erik Wegræus efter föredragning av arkitekten Kerstin Alexandersson. Överantikvarien Christina von Arbin, avdelningschefen Sven Göthe, avdelningsjuristen Bengt Green, förste antikvarien Ingrid Sjöström och antikvarien Anette Karls Fors har deltagit i den slutliga handläggningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga.

Erik Wegræus

Kerstin Alexandersson

Bilaga:

Hur man överklagar

Kopia till:
Svenska kyrkan
Växjö stift
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Jönköpings länsmuseum
Nässjö kommun
Arkitekturmuseet